

ARE WE READY FOR משיה?

פרשת תזריע מצורע Issue 23

שאל נא את הכהנים תורה

Q. What a seen! The whole entire world including the leftover גוים are in ירושלים for חג הסוכות (זכריה יד, טז), a גוי brought me a pair of thick working gloves, to protect me from getting splinters when I build the סוכה and put on the סכך, are the gloves מקבל טומאה?

(ע' כלים פט"ז מ"ו ופכ"ד מט"ו)

Q. A wooden basket that's used upside down to protect food, is it מקבל טומאה?

(ע' פט"ז מ"ה)

Q. I lent my friend that's (אב הטומאה) לולב, and he returned it. Then I used the לולב, and the אתרוג touched the 'koishikel', is my אתרוג now טמא? Is a koishikel a עץ?

(ע' כלים פט"ז מ"ה)

Q. A טומאה swept the floor with a wooden broomstick, do I have to be טובל it (is a wooden broomstick טומאה)?

Q. Is an umbrella טומאה?

(ע' פט"ז מ"ז)

הלכתא למשיחא

We learnt last issue about מתכות כלי, let's learn now about the הלכות of עץ כלי. In order for a wooden (or leather כלי) to be מקבל טומאה מן התורה, it has to have a בית קיבול that was made intentionally (as opposed to a hollow bamboo stick), and is meant to carry items that are held in the בית קיבול. Therefore, a wooden pot cover or a box cover, even if you can place things inside the cover, if it's not designed for that, it's not מקבל טומאה. A wooden pipe that doesn't hold water, the water just passes through, is not מקבל טומאה.

Even a wooden leg cap that its interior is meant to 'hold' the leg of a chair, is not called עשוי לקבלה, because it's not meant to store the legs in, rather that the legs shouldn't scratch the floor or that the chair should stand straight, (רמב"ם). Similarly, the interior of a leather glove, which is a בית קיבול to 'hold' your hand, if it's used only to protect the food that you're handling from getting sweaty (from your hands), that's not called עשוי לקבלה, because you don't need the glove to store your hands or your sweat, you're using it just to separate the food from the sweat (פט"ז מ"ו). Storing even in order to throw out right away is also considered עשוי לקבל, therefore a (wooden) dust pan, since you need the בית קיבול in order to transfer the waste on it into the garbage, it's מקבל טומאה. However, if the way the כלי is used is through sweeping or dragging, then even though it has a בית קיבול, if the בית קיבול it is not necessary, it's not called עשוי לקבלה and is not מקבל טומאה (במשנה מצודת העכברים), (פט"ו מ"ה וחזו"א כ, ח וע' ספט"ו במשנה מצודת העכברים).

There is a מחלוקת about a בית קיבול that's meant to be filled up permanently, whether it has a דין of a בית קיבול. But everyone agrees that if what goes in the בית קיבול is not packed in, and you can take it in and out, it's מקבל טומאה, and that's why תפילין (חזו"א כז, ג) מקבל טומאה.

A כלי that you don't move when it's full, either because it's too big and can break, or because it's too heavy to move, is not מקבל טומאה. If the כלי is meant to be able to be moved (when full) and once in a while it's moved (for example a בימה¹ that has wheels²), according to the רמב"ם, even if it's more than 40 סאה, it is too big to move when full. If the כלי is מקבל טומאה, unless its whole function is to be moved, like a wagon³. A כלי that's never meant to be moved (for example a small seforim shrank or armoire), even if it's less than 40 סאה, it's not מקבל טומאה. According to the רמב"ם this הלכה is by any even a small table that you decided should never be moved⁴, however the רמב"ם holds that only a type of כלי that is generally made not to be moved is not מקבל טומאה, even if it's less than 40 סאה.

If a כלי is moved because you're moving or painting or rearranging the furniture in that room, that's not called עשוי (תוס' חגיגה כו: ד"ה כלי), לטלטל.

¹ ואם עשוי לטלטל עם דברים בתוכו כמו בבימה, דעשוי לטלטל כשיש טליתים וכמה ספרים בתוכו, אבל לא מלא ממש, נחלקו האחרונים בזה, עי' משנה אחרונה פט"ו מ"א, וחזו"א (כ, יא). ודעת המהר"ם מרוטנברג (אהלות פ"ד מ"ב) דכלי גדול שאין עשוי לטלטלו אפי' ריקם, רק ע"י מוכני אין מקבל טומאה כלל.

² וכן לטלטל ע"י בהמות מקרי לטלטל, אבל ע"י מים כמו בספינה לא מקרי לטלטל. והחזו"א אה"ע קמד, ח נוטה דגם ע"י מנוע כמו באוטו לא מקרי לטלטל.

³ ולשיטת רש"י שבת מד: דשידה עשויה למרכבת נשים, ואינו מקבלת טומאה כיון שהוא יותר ממי"ס, צ"ע ממתני' פט"ו מ"א, וכתב החזו"א (כ, יא) דצ"ל דס"ל לרש"י דאינו מטלטל מלא ממש אינו קרוי מטלטל מלא.

⁴ כך הבין הראב"ד בדעת הרמב"ם. ושיעור של מ"ס הוא מן הסתם כשלא חשב על זה. ומשי"כ בדעת הראב"ד הוא ע"פ החזו"א כ, ט ויב, וכא, ו.

The way to measure 40 סאה is including the thickness of the כלי, but the legs are not included. A dresser that's 40 סאה, which has removable drawers, the drawers are not considered part of the dresser and are מקבל טומאה (רמב"ם פ"ג ה"ה). By a שרנק, if the shelves are not attached, even if it's sometimes removed to adjust the level, it's similar to rearranging the furniture, its way of using is not by moving, and is not טומאה מקבל.

All this is if the כלי is not meant to sit or stand on, but if it's meant to be a מדרס (for example a bed), then even though it doesn't have a בית קיבול it's טמא not only through מדרס, but even through touching it⁵. If it has a בית קיבול that holds more than 40 סאה, then there's a מחלוקת ראשונים whether it's טמא through מדרס or טמא through touching it⁶.

All these הלכות are התורה, מן התורה, but מן התורה are פשוטי כלי עץ מדרבנן, and will be discussed next issue אי"ה.

ANSWERS TO LAST WEEKS QUESTIONS:

Q. It is after the last war of גוג ומגוג, and the river that's flowing from the קדש הקדשים is endlessly flowing (זכריה יד ח), which signifies (מלבים שם) that finally the whole entire world recognizes that אחד ושמו אחד? I was showing my kids on a metal globe how this נבואה was finally נתקיים, and they wanted to know if a metal globe is מקבל טומאה? (ע' כלים כ"ד: ג' ומב"ם כלים כ"ז: ב')

A. No, because a כלי that you don't do anything with it, it is used only to learn from, is not a כלי that's משמשי אדם (רמב"ם), (ורע"ב, ולפי פ"י הגר"א ותפא"י שם אינו מוכח).

Q. Is a bamboo mat that has metal wires that hold it together מקבל טומאה? (ע' כלים פ"ד מ"ג)

A. The רמב"ם says that a chain that's used to tie wood together is not טומאה מקבל, either because it's serving the wood (רמב"ם חז"א כלים), or because it doesn't have a צורת כלי (רמב"ם בפיה"מ ורא"ש), or because it is שם בפני עצמו (פ"ט הי"ד, ורע"ב טו, טז). It would seem that the case of the bamboo mat is similar and even the wires are not טומאה מקבל. The reason why it's better not to use it for סכך, is because it's a מעמיד that's not כשר to use for סכך.

Q. A טמא touched the mixer attachment that's used for making dough, and then I attached it to the mixer and made a dough, is the dough טמא?

A. The rule is a כלי that's made of a few parts, the part that is the המלאכה, עיקר טומאה, is עיקר טומאה, and the other parts are called שם בפני עצמו (ע' חז"א טו, יט, ח), אין לו שם בפני עצמו, so it would seem that the attachment that's used for mixing is considered the main part of the כלי, and is טומאה מקבל, (and the dough is טמא)⁷.

Q. I was in the park and I touched the chain of a swing (that a מת טמא touched), did I become טמא?

A. There is a מחלוקת אחרונים what's considered הקרקע, נעשה לשמש עם הקרקע, the קרקע holds that only if the קרקע enhances the usage of the כלי, but a bench that can stand without being attached to the ground, even if it was built with the intention of attaching it to the ground, it is טומאה מקבל. The חז"א איש (כלים יט, ג), holds that as long as the כלי was made with the intention to be attached to the ground (and not first used detached and then attached), it's not טומאה מקבל. It would seem that a swing even according to the נודע ביהודה is not טומאה מקבל, because it has to be attached to the ground so it should not tip over (it's not like a tent that is טומאה מקבל, because a tent is meant to be moved from place to place, so even the anchors are טומאה מקבל, because it's considered as part of the tent - ע' חז"א יט, ז). If it doesn't have to be attached, and the ground doesn't enhance its use, (it's attached merely so no one should move the swing) then according to the נודע ביהודה, even if the seat of the swing is not טומאה מקבל (because it's made from artificial rubber), the chain is טומאה מקבל, (and the seat is טמא because it's attached to a טומאה מקבל) and according to the תפארת ישראל (פכ"ב אות ע' ⁸).

Q. A metal mirror hanging in the closet, is it טומאה מקבל? (ע' כלים פ"ד מ"ו)

A. The רמב"ם says that a mirror is טומאה מקבל. Even though we learned that a כלי that's only used to learn from is not considered טמא like the globe that we mentioned, a mirror is used for the person himself, not just to get a ידיעה, rather you use a mirror to put on makeup⁹.

⁵ ולדעת רש"י שבת פד. ורמב"ם מקואות פ"א ה"ד, אין לו טהרה אם נטמא, ולדעת תוס' שם וראב"ד שם יש לו טהרה.

⁶ וכאן עדיף דהרי המשנה אחרונה ותפא"י נתקשו דאין אומרים דמתכת המשמש את העץ אינו מקב"ט רק כשהוא מחובר, אמנם כאן הוא מחובר. ואין לומר דאדרבה כיון דמחובר הוא אפשר דאזלינן בתר מעמיד והוי כאילו כולו מתכת (ופסול מעיקר הדין לסכך, לא רק מטעם מעמיד), כמו שכתב החז"א (כלים יז, טו, ואה"ע קמ"ט) דיש לחשוש לדעת התוס' ע"ז עה: דאפי' מסמר אחד של מתכת המעמיד כלי של עץ הוי ככלי מתכות, דכלי שאני דלולי המתכות אין כלי, אבל במחצלת אפי' בלי החוטים יש סכך, והחוטים הוא רק להקל שלא יתפור, כנלע"ד, שוב הראו לי דכ"כ באמרי יושר חלק ב סי' י.

⁷ ואפי' לשיטת שלמדו הרמב"ם כפשוטו דתלוי בשם ולא בתשמיש, אפשר דגם זה נקרא שם בפניע, לפי מה שכתב התפא"י פ"א אות נד, גבי פיקה של מתכת דהמחלו משום ר"ע ורבנן משום דאצל עושי המלאכה ידוע דפיקה הכוונה של טוויה, וקיי"ל כחכמים דזה לא מקרי שם בפניע, אבל כאן עדיף דאצל המלאכה קורין לזה the dough piece וכדומה.

⁸ ונראה דאפי' לדעת תוס' מנחות לא' דבעינן שיהא עשוי להנאת מדרס, זה מקרי הנאת מדרס, וז"ל החז"א (אה"ע קמ"ד, ח ד"ה ולענין) ועגלה שנעשה לטיול, ישיבה בכלל טיול, והיינו דאמרו עשויה כקתדרא טמאה מדרס עכ"ל.

⁹ כנלע"ד, ובמשנה אחרונה שם נתקשה בזה ובספר שבילי טהרות פ"א הע' ה' רצה לומר מכח קושיא זו דדוקא מראה המטלטל, ולא התלוי בדלת.